

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

عوامل و زمینه‌های شکوفایی تمدن نوین اسلامی

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای احمدحمیدی

استاد داور:

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای مجتبی نظری

پژوهشگر:

رباب فرزین

بهار ۱۳۹۵

تحمیدیه

الْحَمْدُ لِلَّهِ غَيْرِ مَقْنُوطٍ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لَا مَخْلُوفٍ مِنْ نِعْمَتِهِ وَ لَا مَایُوسٍ مِنْ مَغْفِرَتِهِ وَ لَا مُسْتَنْكِفٍ عَنْ عِبَادَتِهِ الَّذِي لَا تَبْرَحُ مِنْهُ رَحْمَةٌ وَ لَا تُفْقَدُ لَهُ نِعْمَةٌ.

ستایش خداوندی را سزااست که کسی از رحمت او مایوس نشود ، و از نعمت های فراوان او بیرون نتوان رفت، خداوندی که از آمرزش او هیچ گناهکاری نا امید نگردد، و از پرستش او نباید سرپیچی کرد. خدایی که رحمتش قطع نمی گردد و نعمت های او پایان نمی پذیرد.^۱

۱. محمد، دشتی، نهج البلاغه، خطبه ۴۵، ص ۶۸.

تقدیم به

تقدیم به دومین دخت عترت و طاها در طهارت چو مادرش زهرا (سلام الله علیها) زینب

کبری (سلام الله علیها) و تقدیم به شهیدان مدافع حریم اهل بیت (علیهم السلام).

تقدیر و تشکر

با سپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

موهایشان سپید شد تا ما روسفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا گرمابخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند...

پدرانمان

مادرانمان

استادانمان

از استاد گرامیم جناب آقای حمیدی بسیار سپاسگزارم چرا که بدون راهنماییهای ایشان

تامین این پایان نامه بسیار مشکل مینمود.

از سرکار خانم محمدی خواه معاون پژوهش به دلیل یاریها و راهنماییهای ایشان که

بسیاری از سختیها را برایم آسانتر نمودند تشکر و قدردانی مینمایم.

۲۲-دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران: دانشگاه تهران، موسسه لغت نامه

دهخدا، ۱۳۲۵.

۲۳-زرین کوب، عبدالحسین، تاریخ ایران بعد از اسلام، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۳.

۲۴-_____، کارنامه اسلام، ج ۵، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۵.

۲۵-سمیعی، احمد، معماران تمدن بزرگ، تهران: روایت، ۱۳۷۲.

۲۶-سروستانی شفیعی، اسماعیل، تفکر، فرهنگ و ادب تمدن، تهران: هلال، ۱۳۸۳.

۲۷-سوروکین، الکساندرپینزیم، نظریه های جامعه شناسی و فلسفه های نوین تاریخ،

مترجم: اسد اله مبشری، رشت: حق شناس، بی تا.

۲۸-شادمان، فخرالدین، تسخیر تمدن فرهنگی، تهران: گام نو، ۱۳۸۲.

۲۹-شبلی، احمد، تاریخ آموزش در اسلام، مترجم: محمدحسین ساکت، بی جا، دفتر نشر

فرهنگ اسلامی، بی تا.

۳۰-شهیدی، جعفر، ترجمه نهج البلاغه، چاپ پانزدهم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۹.

۳۱-صفا، ذبیح اله، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی، چاپ سوم، تهران: دانشگاه تهران،

۱۳۸۴.

۳۲-طباطبایی، محمدحسین، تفسیرالمیزان، مترجم: موسوی همدانی، سیدمحمد باقر، قم:

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴.

۳۳-_____، شیعه در اسلام، چاپ بیستم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۵.

۳۴-طیب، عبدالحسین، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، تهران: اسلام، ۱۳۷۸.

- ۳۵- عمید، حسن، فرهنگ عمید، ج ۱، چاپ یازدهم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۶.
- ۳۶- علیخانی، علی اکبر و همکاران، اندیشه سیاسی متفکران مسلمان، ج ۱، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی واجتماعی، ۱۳۹۰.
- ۳۷- غنیمه، عبدالرحیم، تاریخ دانشگاههای بزرگ اسلامی، ج ۱، بی جا، ۱۳۶۴.
- ۳۸- قانع عزآبادی، احمدعلی، علل انحطاط تمدن ها ازدیدگاه قرآن، چاپ اول، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۱.
- ۳۹- قربانی، زین العابدین، علل پیشرفت اسلام وانحطاط مسلمین، ج ۵، بی جا، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۴۰- -----، تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، بی جا، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، بی تا.
- ۴۱- کلینی، محمد بن یعقوب، الروضه من الکافی، چاپ چهارم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲.
- ۴۲- کرمی قمی، محمدتقی، جستاری نظری در باب تمدن، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۴۳- گوستا، ولویون، تاریخ تمدن اسلام و عرب، مترجم: سیدهاشم حسینی، ج ۳، تهران: اسلامیه، ۱۳۵۸.
- ۴۴- لاریجانی، محمدجواد، تمدن نوین براساس عقلانیت اسلامی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی ومطالعات فرهنگی، ۱۳۷۰.

- ۴۵- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۱، چاپ دهم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۵.
- ۴۶- محمدی، ذکراه، نقش فرهنگ و تمدن در پیداری غرب، ج ۱، بی جا، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۳.
- ۴۷- مطهری، مرتضی، انسان و سرنوشت، چاپ هشتم، تهران: صدرا، ۱۳۶۸.
- ۴۸- -----، فلسفه تاریخ، -----، ۱۳۶۹.
- ۴۹- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، چاپ دوم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، بی تا.
- ۵۰- مصباح یزدی، محمدتقی، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، بی جا، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲.
- ۵۱- معینی، فائزه، دانشگاه تمدن ساز اسلامی ایرانی، تهران: وزارت علوم تحقیقات و فناوری، ۱۳۸۷.
- ۵۲- محرمی، غلام حسین، نقش امامان شیعه در شکل گیری و توسعه تمدن اسلامی، چاپ اول، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۰.
- ۵۳- مدرس، سید محمد تقی، اصول و پایه های تمدن اسلامی، ج ۱، تهران: محبان الحسین، ۱۳۷۹.
- ۵۴- میکال، آندره، اسلام و تمدن اسلامی، مترجم: حسن فروغی، ج ۱، تهران: سمت، ۱۳۸۱.
- ۵۵- نراقی، مهدی بن ابی ذر، جامع السعادات، تصحیح: محمد کلانتر، ج ۱، بیروت: موسسه الاعلمی للمطبوعات، بی تا.
- ۵۶- نصر، سید حسن، علم تمدن در اسلام، مترجم: احمد آرام، تهران: اندیشه، ۱۳۵۰.

۵۷- -----، سه حکیم مسلمان، چاپ چهارم، -----، شرکت سهامی کتاب های

جیبی، ۱۳۶۱.

۵۸- نجفی، موسی، تمدن برتر، اصفهان: آرمان، ۱۳۹۰.

۵۹- ناصح علوان، عبدالله، مصطفایی، مولود، دستاوردهای تمدن اسلامی و نقش اسلامی آن

در رنسانس، ج ۱، تهران: احسان، بی تا.

۶۰- ولایتی، علی اکبر، پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، ج ۱، چاپ چهارم، تهران:

وزارت امور خارجه، ۱۳۸۲.

۶۱- -----، تاریخ و تمدن اسلامی، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۴.

۶۲- -----، نقش شیعه در فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۹.

۶۳- واسطی، عبدالحمید، نگرش سیستمی به دین، بی جا، موسسه مطالعات راهبردی، ۱۳۸۸.

۶۴- ویل دورانت، تاریخ تمدن، مترجم: احمد آرام، چاپ چهارم، بی جا، انقلاب اسلامی،

۱۳۷۲.

۶۵- -----، مشرق زمین گاهواره تمدن، مترجمان: احمد آرام، امیرحسین آریان پور،

ج ۱، چاپ دوازدهم، تهران: نشر علمی و فرهنگی، بی تا.

۶۶- -----، درآمدی بر تاریخ تمدن، مترجمان: احمد بطحایی، خشایار دیهیمی، چاپ دوم،

تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸.

۶۷- هونکه، زیگرید، فرهنگ اسلام در اروپا، مترجم: مرتضی رهبانی، ج ۲، تهران: دفتر نشر فرهنگ

اسلامی، ۱۳۸۳.

۶۸- همایون، محمدهادی، تاریخ تمدن و ملک مهدوی، تهران: دانشگاه امام صادق، ۱۳۹۰.

ب) مقالات

۶۹- ثواب، جهان بخش، "عوامل موثر در رشد و گسترش تمدن اسلامی"، مشکوه، شماره ۶۶،

۱۳۷۹.

۷۰- جدیدبناب، علی، "جستاری در فرهنگ و تمدن اسلامی"، بشری، شماره ۵۵، ۱۳۸۶.

۷۱- جان محمدی، فاطمه، "فرهنگ اسلامی"، شماره ۶، ۱۳۸۳.

۷۲- جلالی، غلام رضا، "تعامل گرایی تمدن اسلامی"، شماره ۱۴، ۱۳۸۷.

۷۳- خلیلیان، خلیل، "منابع فرهنگ اسلامی"، شماره اول، ۱۳۶۰.

۷۴- محمدی، محمد، "دانشگاه جندی شاپور در قرن های نخستین"، دانشکده الهیات

و معارف اسلامی دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.

۷۵- محمدی، محمد، "مجله مقالات و بررسی ها"، دانشگاه تهران، شماره پنجم، ۱۳۵۰.

۷۶- ولایتی، علی اکبر، "پویایی و بالندگی تمدن اسلامی"، اندیشه حوزه، شماره ۴۷، ۱۳۸۳.

ج) سایت

۷۷- www.khameni.ir